

Dosarul nr. 2ra-51/22
2-18103158-01-2ra-12012022

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (jud. I. Negreanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, L. Pruteanu, I. Țurcan)

ÎNCHEIERE

16 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Iulia Ciobanu împotriva lui Chiril Boțu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra ½ cotă-parte din bunurile dobândite în timpul relației de concubinaj,

împotriva deciziei din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Chiril Boțu, a fost casată hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii,

constată:

La 13 noiembrie 2015 Iulia Ciobanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Chiril Boțu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate, stabilirea cotelor-părți din imobilele dobândite în timpul relației de concubinaj și partajarea în natură a bunurilor imobile dobândite în timpul relației de concubinaj.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, s-a aflat în relație de concubinaj cu pârâtul din luna decembrie 1978 până în anul 1997.

A menționat că, anterior relației de concubinaj, pârâtul a locuit la părinții lui din s. Răspopeni, r-nul Șoldănești.

A susținut că, la 12 ianuarie 1984, în timpul relației de concubinaj, s-a născut fiul lor comun, Vasile Boțu.

A afirmat că, deoarece locuiau la părinții săi din s. Țahnăuți, r-nul Rezina și nu aveau casa lor comună, în anul 1986 au cumpărat de la Victor Otroc o casă, un sarai și un beci, amplasate în s. xxxx.

A relevat că, în contractul de vânzare-cumpărare a imobilelor a fost indicat în calitate de cumpărător doar concubinel său, Chiril Boțu, întrucât în perioada

respectivă nu se prevedea înscrierea în contract ca cumpărător a două persoane.

A notat că, au demolat casa cumpărată, iar pe teren au construit o casă nouă, care a fost finisată în anul 1987.

A declarat că, potrivit Registrului de evidență a gospodăriilor populației nr. 11, contul 955, ei dispuneau de casă de locuit cu teren aferent cu suprafața de 0,15 ha, iar începând cu 25 iunie 1986, și-a perfectat viza de reședință în s. xxxx.

A invocat că, începând cu anul 1997 relațiile de concubinaj au încetat, ea mai mult timp se afla peste hotarele Republicii Moldova, unde muncea pentru a-și întreține existența.

A mai invocat că, în luna noiembrie 2012 a aflat că, a fost radiată din Registrul gospodăriilor la 18 mai 2007, la cererea proprietarului casei, Chiril Boțu.

A relatat că, conform certificatului eliberat de OCT Rezina la 26 octombrie 2015, terenul cu numărul cadastral xxxx cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx cu suprafața de 129,9 m. p., construcția accesorie cu nr. cadastral xxxx cu suprafața de 44,3 m.p., construcția accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m.p., toate situate în s. xxxx, au fost înregistrate cu drept de proprietate (1 cotă-parte) după Chiril Boțu în temeiul extrasului din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 937 din 05 iulie 2002.

A menționat că, acest extras contravine certificatului nr. 1344 din 03 decembrie 2012, eliberat de primarul com. xxxx, conform căruia, ea a fost înscrisă în Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 11 cont 955 până la 18 mai 2007.

Prin urmare, a susținut că, în anul 2002 era înscrisă în Registrul de evidență a gospodăriilor și urma să fie inclusă în extrasul din Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 937 din 05 iulie 2002, care a servit drept temei de înregistrare a dreptului de proprietate.

A considerat că, deoarece terenul sub construcție a fost dobândit în timpul relațiilor de concubinaj, la construcția imobilelor au contribuit ambii, fiecare din ei au cotă-parte din aceste imobile.

A afirmat că, aportul său la dobândirea și construcția imobilelor în cadrul relațiilor de concubinaj poate fi dovedit prin declarațiile martorilor (vecini, zidarii care au construit casa, rudele apropiate, etc.).

A relevat că, în vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, la 23 octombrie 2015 s-a adresat cu cerere prealabilă către pârât, prin care a solicitat cedarea benevolă a 1/2 cotă-parte din imobilele comune, însă cerere prealabilă a rămas fără răspuns și executare.

A solicitat recunoașterea dreptului de proprietate, stabilirea cotelor-părți din imobilele dobândite în timpul relației de concubinaj cu Chiril Boțu și, anume, a câte ½ cotă-parte din terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 44,3 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m. p., toate situate în s. xxxx, partajarea în natură a bunurilor dobândite în timpul relației de concubinaj a câte ½ cotă-parte din terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 44,3 m.p.,

construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m. p., toate situate în s. xxxx și rectificarea înscrierii în Registrul bunurilor imobile, prin care să fie înregistrat dreptul de coproprietate asupra ½ cotă-parte din bunurile imobile și, anume, terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 44,3 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m. p., toate situate în s. xxxx.

Ulterior, Iulia Ciobanu și-a concretizat cerințele din acțiune, solicitând în final recunoașterea dreptului de proprietate asupra ½ cotă-parte din bunurile imobile dobândite în timpul relației de concubinaj cu pârâțul și, anume, terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 44,3 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m. p., toate situate în s. xxxx și rectificarea înscrierii în Registrul bunurilor imobile, prin care să fie înregistrat dreptul de coproprietate asupra ½ cotă-parte din bunurile imobile menționate.

Prin hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătorei Orhei, sediul Rezina, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Iulia Ciobanu și a fost recunoscut dreptul de coproprietate al Iuliei Ciobanu asupra ½ cotă-parte din bunurile imobile dobândite în timpul relației de concubinaj și, anume, terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha și casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., situate în s. xxxx. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 16 octombrie 2009, Chiril Boțu a declarat apel nemotivat, iar la 05 decembrie 2019 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Prin decizia din 19 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Chiril Boțu și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 08 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Chiril Boțu, reprezentat de către avocatul Stela Lefter, a fost casată integral decizia instanței de apel și a fost trimisă cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 29 iunie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Chiril Boțu, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea.

Instanța de apel a reținut că, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile eliberat la 26 octombrie 2015, bunurile imobile: terenul pentru construcții cu numărul cadastral xxxx, cu suprafața de 0,1536 ha, casa de locuit individuală cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 129,9 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 44,3 m. p., construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx, cu suprafața de 15,7 m. p., toate situate în s. xxxx, aparțin cu drept de proprietate (1.0 cota-parte) lui Chiril Boțu (f. d. 17, vol. I). Astfel, regimul juridic al acestor bunuri este ca fiind proprietate personală a cumpărătorului Chiril Boțu și nu ca proprietate comună. Or, invocarea aflării în relații de concubinaj a participanților la proces nu

modifică regimul juridic al bunurilor.

Pornind de la prevederile 496 alin. (1), 497 alin. (1) și 499 alin. (1) din Codul civil (în redacția până la 01 martie 2019), instanța de apel a constatat că, temeiul apariției proprietății comune îl constituie legea sau actul juridic.

La caz, Iulia Ciobanu a invocat expres temeiul apariției proprietății comune, la care pretinde, aflarea în relații de concubinaj cu Chiril Boțu, precum și construirea în comun a bunurilor date. Or, instanța de apel a menționat că, în situația din speță, concubinajul nu constituie temei de apariție a proprietății comune, iar invocarea construirii comune a bunului, la fel, nu poate fi reținut ca temei, deoarece proprietatea a fost dobândită de către Chiril Boțu în temeiul unui act juridic – contractul de vânzare-cumpărare, care nu este contestat și produce efecte juridice din momentul încheierii lui.

În acest sens, instanța de apel a considerat eronată concluzia primei instanțe precum că, bunurile litigioase au fost dobândite în comun de către concubini, deoarece actele cauzei denotă expres că, bunurile imobile au fost procurate de către Chiril Boțu în temeiul contractului de vânzare-cumpărare din 30 iulie 1986 (f.d.9, 10, vol. I). Respectiv, la momentul înregistrării dreptului de proprietate, bunurile supuse înregistrării aparțineau doar lui Chiril Boțu în temeiul contractului de vânzare-cumpărare și nu făcea parte din bunurile comune, așa cum a conchis prima instanță, deoarece a fost procurat în timpul relației de concubinaj.

De altfel, și conform pct. 24 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 02 din 27 martie 2006 cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe, nu poate constitui temei de dobândire a dreptului de proprietate relația de fapt a concubinajului. Se vor distinge două situații, în raport cu momentul dobândirii dreptului de proprietate asupra imobilului și anexelor acestuia: a) dacă dreptul de proprietate a fost dobândit în timpul relației de concubinaj, obiectul material al acestuia se va partaja conform aportului fiecăruia la dobândirea bunului, dobândirea bunului fiind considerată ca rezultat al unui acord de activitate comună în scopul dobândirii de bunuri, adică al contractului de societate civilă (art.1339 CC); b) în cazul în care imobilul locativ a fost dobândit de către unul dintre concubini, dar pe parcursul acestei relații au fost efectuate de către concubini anumite reconstrucții, reparații capitale, reamenajări etc., concubinul neproprietar va dispune de dreptul de a solicita plata unei compensații bănești egală cu contribuția adusă la îmbunătățirile imobilului, în baza principiului îmbogățirii fără justă cauză (art.1389 CC), nedisponând de dreptul de recunoaștere a proprietății asupra unei părți din imobilul locativ sau din anexele acestuia.

La 17 decembrie 2021 Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel.

A menționat că, casa de locuit din s. xxxx a fost procurată din mijloacele financiare comune ale lui Chiril Boțu și Iulia Ciobanu, iar după demolare, noua casă

de locuit a fost construită, la fel, din mijloacele financiare comune ale acestora, constituind proprietate comună a părților.

A susținut că, având în vedere că, nu se cunoaște aportul fiecărui coproprietar la dobândirea bunului, precum și ținând cont de faptul că, aceștia se aflau în relații de concubinaj și duceau gospodărie comună, proprietatea este comună în devălmășie, iar cotele-părți se prezumă a fi egale.

Urmare celor relatate, a afirmat că, soluția primei instanțe este justă și argumentată, având la bază cumulul probelor administrate, cărora le-a dat o apreciere juridică cuvenită.

Prin referința depusă la 08 februarie 2022 Chiril Boțu, reprezentat de către avocatul Stela Lefter, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei contestate la 14 iulie 2021 (f. d. 65, vol. II), însă la materialele dosarului lipsesc date, ce ar confirmat recepționarea acestora de către recurentă.

Astfel, recursul declarat la 17 decembrie 2021 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de către Iulia Ciobanu, reprezentată de către avocatul Calin Bobeica, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Mariana Pitic